

UO'K 93/94 377.2

O'ZBEKISTON BILAN HINDISTON O'RTASIDA IQTISODIY HAMKORLIKNING RIVOJLANISHI

Asadova Ra`no Baymanovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti, Phd

Qudratov Muhammad Isxoq o`g`li

*Iqtisodiyot va pedagogika universiteti Axborot texnologiyalari va raqamli
iqtisodiyot fakulteti talabasi*

Аннотация: В статье анализируются вопросы многовековой торговли между народами Узбекистана и Индии со времен Великого Шелкового пути до независимости нашей республики.

Ключевая слова: республика, независимость, народы, торговля, государства, ценности, процесс формирования, международных отношения, политика, государства, сотрудничества, принцип, деятельность, развития.

Abstract: The article analyzes the issues of centuries-old trade, cultural and spiritual ties between the peoples of Uzbekistan and India from the time of the Great Silk Road to the independence of our republic.

Keywords: republic, independence, peoples, trade, states, values, formation process, international relations, politics, states, internal affairs, cooperation, principle, activity, development.

Mustaqillikka erishgach, O'zbekiston barcha ichki va tashqi imkoniyatlardan foydalangan holda mamlakatda tub o'zgarishlarni amalga oshira boshladi va bu orqali o'zbek xalqining haqiqiy milliy o'zbek davlatchiligini tiklash haqidagi asriy orzulari hayotga tatbiq etila boshlandi. Mamlakatni iqtisodiy yangilanishini amalga oshira borib, O'zbekiston butun tashqi siyosatini chuqur isloh qilishga kirishdi. Bunda bu borada to'laqonli faoliyat yuritish hamda respublikaning jahon iqtisodiy tizimiga integratsiyalashuvi uchun qator birinchi darajali vazifalar belgilandi.

Mamlakat tashqi iqtisodiy siyosatining asosiy vazifalari va strategik maqsadlarini belgilab olgach, O'zbekiston rahbariyati mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq barcha zarur shart-sharoitlar yaratildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida tashqi iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirish choralari to'g'risida"gi Farmoni qabul qilindi. Keyinchalik, mamlakatda amalga oshirilgan ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlarni e'tiborga olgan

holda yangi qonunchilik hujjatlarini qabul qilish zarurati tug'ildi. Shu munosabat bilan 1998 yilda O'zbekiston Respublikasining "Xorijiy investitsiyalar to'g'risida"gi va "Xorijiy investorlar huquqlarining kafolati va himoyalash choralari to'g'risida"gi qonunlar qabul qilindi. 2000 yilda esa O'zbekiston Respublikasining "Tashqi iqtisodiy faoliyat to'g'risida"gi Qonuni e'lon qilindi[1].

Shu tarzda mustaqillik yillarida tashkil topgan tashqi iqtisodiy faoliyatning institutsiyaviy tuzilmalari va huquqiy asoslari mamlakatning jahon xo'jalik tizimiga integratsiyalashuvi maqsadida bu sohada faol ish yuritish uchun barcha zarur shart-sharoitlarni yaratdi. Ushbu jarayonni O'zbekistonning jahon hamjamiyati, shu jumladan, Hindiston Respublikasi bilan savdo-iqtisodiy hamkorligining izchil rivojlanishi misolida kuzatish mumkin.

Iqtisodiy rivojlanishning strategik maqsadlarini ko'zlangan hamda o'zaro foydali hamkorlikdan ijobiy natijalar kutgan holda O'zbekiston va Hindiston rahbariyati tomonidan davlatlararo bitimlarning butun bir bloki shakllantirilgan. Ular har ikki mamlakat o'rtasida samarali iqtisodiy hamkorlik yuritish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Shuni ta'kidlash lozimki, Hindiston respublikamizni butun Markaziy Osiyoning iqtisodiy bozorida geosiyosiy o'rin egallovchi mamlakat sifatida qaraydi. Ayni paytda u O'zbekistonning iqtisodiy salohiyatini va uning kelgusi taraqqiyotini yuqori baholaydi. Shu sababdan ko'plab hind jurnallari va gazetalarini sahifalarida Hindistonning yetakchi siyosatchilari, iqtisodchilari va jurnalistlarining mamlakatimizga bag'ishlangan tahliliy materiallar o'rin olgan. Masalan, A.N. Vadexraning "Tribun" gazetasidagi maqolasida shunday deb yozadi: "O'zbekiston rivojlanishining eng muhim ustuvorliklaridan biri o'zbek diyori boy bo'lgan foydali qazilmalarning mavjudligidadir. Sobiq SSSR tarkibiga kirgan paytda O'zbekiston o'z xom ashyosini tasarruf eta olmas edi. Faqat mustaqillikka erishilgandan so'ng respublika iqtisodiyoti va sanoati jadallik bilan rivojlana boshladi". Muallif fikrini davom ettirib, shunday deydi: "... O'zbekiston yaqin kelajakda dunyoning jadal rivojlanayotgan mamlakatlari qatoriga kirish imkoniga ega".

O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishiga baho bergan holda A. Shekxar "Aat" ("Bugun") gazetasidagi maqolasida shunday deb yozadi: "Bugungi kunda mamlakat iqtisodiyoti xorijiy sarmoyalar diqqatini borgan sayin ko'proq jalb etmoqda. O'zbekistondagi bitmas-tuganmas ma'dan zahiralari va boshqa tabiiy boyliklar bunga birinchi sabab bo'lsa, ikkinchi sabab mamlakat hududidagi siyosiy barqarorlikdir. Bundan tashqari, xorijiy investitsiyalarni himoyalash hamda investorlarga turli xildagi qulaylik va kafolatlar berish xususida O'zbekiston

parlamenti chiqargan qonunlar ko'pchilik xorijiy tadbirkorlarning samarali faoliyati uchun bebaho imkoniyatlar yaratib beradi"[2].

O'zbekiston-Hindiston iqtisodiy hamkorligi ana shu tarzda respublikamiz mustaqilligining dastlabki yillaridanoq samarali rivojlanib kelmoqda. Ikki mamlakat savdo-iqtisodiy aloqalari uchun qulay muhit yaratish maqsadida O'zbekiston Respublikasi va Hindiston Respublikasi o'rtasida savdo-iqtisodiy va ilmiy-texnik hamkorlik bo'yicha Hukumatlararo qo'shma komissiya tuzildi. Mazkur komissiya 1993 yildan boshlab o'z yig'ilishlarini o'tkazib kelmoqda va ularda savdo, investitsiyaviy faoliyat, qo'shma korxonalar tuzish, sanoat korxonalarini ilg'or xorijiy texnologiyalar bilan ta'minlash sohalaridagi hamkorlikning shakllari va usullarini yanada takomillashtirish masalalari keng muhokama qilinmoqda.

Xususan, O'zbekiston-Hindiston savdo-iqtisodiy aloqalar sur'atini jadallashtirish uchun 1992 yilning oktabrida O'zbekistonga Hindiston Respublikasi Davlat Savdo vaziri Salman Xurshid rasmiy tashrif buyurdi. Respublikamiz vakillari bilan uchrashuvlar mobaynida O'zbekiston bilan Hindiston o'rtasidagi ikki tomonlama savdo-iqtisodiy hamkorlikni yanada kengaytirish va uning yangi shakllaridan foydalanish zarurligi ta'kidlandi. Hindiston sarmoyasi ishtirokidagi qo'shma korxonalarini tuzish imkoniyatiga katta e'tibor qaratildi. Hindiston Davlat Savdo vaziri, shuningdek, Hindiston hukumati bozor munosabatlarini shakllantirayotgan mamlakatimizga iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish uchun 10 million AQSh dollari miqdorida kredit ajratdi[3].

Hindiston takliflariga javoban, shuningdek, O'zbekiston bilan Hindiston o'rtasida samarali savdo-iqtisodiy hamkorlikni amalga oshirish uchun O'zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy aloqalar vazirligi qoshida yirik hind kompaniyalari vakolatxonalarini akkreditatsiya qilindi. Ular orasida: "Gangadxaram epplayansez" – xalq iste'moli mollari ishlab chiqarishga ixtisoslashgan kompaniya; "Indian eyrlaynz"; "Eyr Indiya"; "Akshay interneshnl" – texnologik uskunalarni yetkazib beruvchi kompaniyalar va boshqalar bor[4]. Ikki mamlakat savdo aloqalarining rivojlanishida O'zbekistonda va Hindistonda ochilgan Savdo uylari alohida rol o'ynaydi. Ular Hindistonda va O'zbekistonda ishlab chiqarilgan keng iste'mol mollarning o'zaro ta'minoti va sotilishiga ko'maklashadi. O'zbek delegatsiyasining Hindistonga tashrifi chog'ida Dehlida o'tkazilgan biznes forum natijalariga ko'ra O'zbekiston hind bozorini qishloq xo'jalik maxsulotlari, mineral o'g'itlar, nodir metallar, ipak bilan ta'minlashni nazarda tutuvchi umumiy qiymati 80 mln. dollardan ortiqqa mo'ljallangan 22 ta savdo shartnomalar, shuningdek, 70 mln. dollardan ortiq 20 ta investitsion shartnomalar imzolandi. Bugunda mamlakatimizda hind kapitali

ishtirokida tashkil etilgan 100 dan ortiq qo'shma korxonalar faoliyat ko'rsatmoqda. Ayni paytda, yuqori texnologiyalarga ega bo'lgan hind kompaniyalaridan «Minda» va «Oliv Telekomyunikeyshn» Navoiy shahridagi EIZda, farmatsevtika sohasida ham «Novafarm», «Bravo Farm», «Ultra Xels Kear», «Gufik Avitsenna» kabi hind kompaniyalari faoliyat tahsinga sazavor.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Нуриддинов Э.З. Международное сотрудничество Республики Узбекистан со странами Европы ... – С. 34-41.
2. Murodov N. Ravnaq topayotgan hamkorlik.// Xalq so'zi. 2000, 29 aprel.
3. Акбаров А. Беседа в Кабинете Министров // Народное слово. 1992, 11 ноября.
4. O'zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy aloqalar agentligining joriy arxivi (O'zR TIAA JA) – O'zbekistonning Hindiston bilan savdo-iqtisodiy aloqalari bo'yicha axborot-ma'lumotnoma tusidagi materiallar, 6-varaq.